

EFFIGIES SANCTI PAULI,

SIVE IDEA VITÆ APOSTOLICÆ.

Sanctus Paulus ceterique Apostoli adeo virtutibus omnibus excelluerunt, adeoque singulas continue per actus heroicos exercuerunt, ut a Deo cunctis fidelibus per omnia secula, positi sint in perfectione earum exemplar et speculum, quod omnes pro viribus æmulari satagant. Nam ut sepe inoleat S. Chrysostomus in homiliis octo *De Laud. S. Pauli*, Paulus eandem nobiscum habuit naturam, idem corpus, eandem animam, ac proinde quod ille effecit, et nos efficere possumus per gratiam Christi, quam Deus uti Paulo largitus est, ita et singulis fidelibus eam postulantibus, eique strenue collaborantibus liberaliter offert et impertitur, eamque majorem semper et majorem pro merito orationis et operationis. Auxit ille mirifice Dei gratiam per quotidianos pro fide labores et agones, nos quoque simili ratione eandem miris quotidie per opera clara, præsertim heroica, incrementis augere possumus. « Fuerunt Apostoli præcones Christi, pugiles veritatis, athleta Dei, organa Spiritus Sancti, religionis presides, Ecclesiæ principes, sanctificatis anstites : » nostrarum partium est eos sequi contento passu, ac licet is eis sit impar, eum tamen jugiter agglomerando, quos eminens sequimur, tandem cominus si non assequemur, certe insequemur. Huc nos invitant eorum certamina, coronæ, trophæa, huc tituli et elogia, quibus eos condecorant et celebrant Patres ad unum omnes. Accipe pauca et multis selecta. S. Chrysostomus, hom. 4 *De Laudibus S. Pauli* : « Nihil prorsus, inquit, eraverit, qui pratum insigne quoddam virtutum, et paradisi spirituales Pauli animum nuncupaverit : tam mira enim gratia floruit, tamque huic gratiæ congruente vitæ perfectione respandit : quoniam enim vas electionis effectus est, et bene seipsum emendare curavit, largissime in eum Spiritus Sancti munus effusus est. Quæ autem lingua invenitur laudibus ejus æqualis, cum omnia quæ sunt in hominibus bona una anima possidebat, et ea cuncta plene ac cumulate, quæ non solum hominum sunt, sed quod amplius est, angelorum ? » Rursus : « Paulus cæli civis, Ecclesiæ columnæ, angelus terrestris, celestis homo. Sicut enim missum in igne ferrum, totum reflecto ignis efficitur, sic Paulus charitate sue totus effectus est charitas. » Idem suavis

et uberius in cap. x S. *Malth.* : « Misit, inquit, Christus Apostolos quasi sol radios suos, quasi rosa suavitas odoris sui, quasi ignis scintillas suas dispersit, ut sicut sol in radiis apparet, sicut rosa in odoribus suis sentitur, sicut ignis in scintillis suis aspicitur, sic in illorum virtutibus Christi potentia agnoscat. Quis enim videns discipulos bene instructos, non scientiam magistri collaudet ? » Breviter, sed nervose, S. Augustinus in serm. 1 *De Apost. Petro et Paulo* : « Paulus, ait, dum urget gladiis sanctos, fidei suscipit jugum et magister factus est Gentium, forma Martyrum, formido demonum, indolitor criminum fonsque virtutum. » Idem : « Dedit, ait, Dominus Apostolis potestatem super naturam, ut eam curarent ; super demones, ut eos everterent ; super elementa, ut ipsa immutaret ; super mortem, ut eam contemnerent ; super angelos, ut corpus Domini consecrarent. » Hæc etiam potestas data est eorum successoribus, secundum illud *Apoec. xi, 6* : « Illi habent potestatem claudendi cælum et convertendi aquam in sanguinem. »

Porro æque heroica et admirabilis fuit eorum mors, ac fuerat vita. Audi S. Augustinum, serm. jam citato : « Nullatenus, ait, potest explicari, quibus modis interfectio Apostolorum pretiosa pensetur. Moriuntur abjecti, et orbis terrarum capiunt principatum. Moriuntur terrene dignitatis extranei, et eorum officio cælum reseratur et clauditur. » Idem, serm. 3 *De Dedic. Ecclesiæ* : « Per illos ergo est salus confirmata credentium : quia videmus eos veritatem, quam annuntiarunt prædicando, confirmasse moriendo : rebus, non sermonibus declaratis, quantum sit bonum illud spe certum, in retributione gloriosum, in possessione jucundum, pro quo lux negligitur, gladius non timetur, anima inef tetanter afficitur. » Idem, lib. 1 *De Civit.*, cap. xxxi, Scipionem præfert diis Romanorum : « Tolerabilis, inquit, divinos honores delectatis illi Scipioni, quam deos ejusmodi colebat. Neque enim erant illi dii suo pontifice meliores. » Et Tertullianus, in *Apol.*, cap. xi, dicit satis fuisse deos fieri, sapientiam Socratem, justitiam Aristidem, militie Themistoclem, eloquentie Ciceronem, felicitatis Syllam, opum Crassum, sublimitatis Pompeium, gravitatis Catonem : hi enim diis ipsis præstantibus hisce rebus. Quid jam dicemus de Apostolis ? Hi enim

Herodes
dicitur
jocari.

SIVE IDEA VITÆ APOSTOLICÆ.

non unius gentis, sed omnium, non unius virtutis, sed universarum fuerunt culmina, imo fulmina. Hi ergo Christianis non humani, sed divini fuere Pontifices, Scipiones, Socrates, Aristides, Theolastotes, Cicerones, Pompeii, Catones. Illis enim vere competit illud *Psal. lxxxi, 6* : « Ego dixi, Dii estis, et filii Excelsi omnes. » Et illud *Psal. cxxxviii, 47* : « Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. » Et illud *Psal. xviii, 4* : « Cæli enarrant gloriam Dei, et opera manuum ejus annuntiat firmamentum. In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terre verba eorum. » « Ecclesia, inquit S. Bernardus, serm. 27

Apostoli
vultuati.

in *Cant.*, habet cæcos suos, homines spirituales vita et opinione conspicuos, fide puros, spe firmos, lætos charitate, contemplatione suspensos. Et hi pluentes pluviam verbi salutaris, tonant increpationibus, coruscant miraculis. Hi enarrant gloriam Dei. »

Jam particulatim Pauli et Apostolorum mores depingamus, ut eos melius contemplari, admirari et æmulari possimus. Distinguum eos ordinis et memorie causa in tria capita. *Primum* erit de iis qui Deum concernunt ; *secundum*, de iis qui seipsum ; *tertium*, de iis qui proximum spectant. Paulum præ cæteris ex Luca pingo. Nam cum S. Chrysostomo, hom. 11 *in Genes.* : « Flago amore hujus viri, et propterea contitauo versatur in eo meo, et quasi in archetypum aliquod exemplar, ita in illius animam respiciens, obstupesco in hoc viro miram affectionum calcationem, fortitudinis excellentiam, amoris in Deum fervorem, et arbitror quod unus homo omnes virtutes congregavit et perfecit. » Idem, hom. 22 *ad Populum* : « Paulus, inquit, Apostolus, Gentium doctor, etc., Christum in se habens loquentem, terrestris angelus et celestis homo, receptaculum Spiritus Sancti, qui in corpore corruptibili paradisi habitavit : zelo incomparabilis, charitate magnus, Ecclesiarum Dei sollicitus curator, orator pietatis, imbecillum doctor, credentium pronubus, Judæorum redactor, nostri omnium sagena, post mortificationem ductor, et post mortem præco, qui nobis demonstravit quomodo in cætos ascendere oportet. » Quocirca Paulus per excellentiam et antonomasiam vocatur Apostolus, ait S. Augustinus, qui et lib. XIV *De Civit.*, cap. ix : « Invenimus, ait, doctorem Gentium in fide et veritate, qui et plus omnibus suis coapostolis laboravit et pluribus epistolis populos Dei instruxit : illum, inquam, verum athletam Christi, doctum ab illo, unctum de illo, crucifixum cum illo, gloriosum in illo, in teatro hujus mundi, cui spectaculum factus est, et angelis et hominibus, legitime magno agone certamen et palmam superne vocationis in anteriora sectantem, etc. » Quare quod S. Gregorius Nazianzenus, orat. 20 *De Laudibus S. Athanasii* dicitur, ita orditur :

« Athanasium laudans, virtutem laudabo. Idem enim est illum dicere, quod virtutem laudibus efferre : quoniam virtutes omnes in unum collectas tenebat, et etiamnum tenet : virtutem autem laudans, Deum laudabo, a quo virtus hominibus est. » Idem potius de Paulo dicam : Paulum laudans, apostolatatum laudabo, imo Deum, qui Pauli et apostolatus est auctor. Nam, ut ait S. Leo, serm. 1 *De SS. Petro et Paulo* : « De illis Ecclesiæ apicibus, imo oculis, qui omnem loquendi superant facultatem, nihil diversum, nihil debemus sentire discretum, quia filios et electio pares, et labor similes, et finis facti æquales. »

GAPUT PRIMUM.

DE PAULI MORIBUS ET VIRTUTIBUS DEUM
CONCERNANTIBUS.

Prima dos et virtus, singularis Dei electio et vocatio, ejusque humillima agnitio, gratiarum actio et admiratio.

Primo, Paulus singulari Dei gratia ab æterno prædestinatus est, non tantum ad fidem et sanctitatem, sed etiam ad Apostolatatum, eumque exitium, ut nimirum præ cæteris Apostolus fieret admirabilis Evangelii præco, et doctor Gentium ubilibet degentium. Ita ipse, *ad Ephes. i, 11*, agens de prædestinatione Christi omnia instaurantis : « In quo, ait, et nos sorte vocati sumus secundum propositum ejus, qui ante speravimus in Christo. » Et *Actor. ix, 15*, de eo Deus ait Ananæ : « Vas electionis (ab æterno a me electum, et tot hominum millionibus selectum) est mihi isto, ut portet nomen meum coram gentibus, et regibus, et filiis Israël. » Hic verum est illud : « Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, » *Rom. ix, vers. 16*. Porro Apostoli orbem commoverunt amore, Propheta vero terrore. Propheta enim terrent, Apostoli suadent. « Deus enim nunc virga utilis, nunc flagello. Virga, ut corrigat ; flagello, ut suadeat. Recta illic, hic inflexa præceptio, quia peccatoris conscientia velut lento verberè flagellatur. Alii sunt enim terrores prophetici, alia apostolice suasionis : in utroque tamen unius verbi est disciplina, » ait S. Ambrosius, lib. IX *in Luc.*, cap. xix, in fine capituli. Idem, lib. VII : « Eos, inquit, misit ad seminandum fidem, qui non cogere, sed docere ; nec vim potestatis exercebant, sed doctrinam humilitatis attulerunt. »

Secundo, Paulus eadem Dei gratia, in tempore ab eo vocatus est ad gratiam simul et ad Apostolatatum uno eodemque instanti : quæ gratia fuit eximia, tum in se, tum ex hoc capite, quod ipse vocatus sit in ipso ardore persecutionis, cum scilicet spiraret minas et cades in Christianis. Tunc enim subito irradiante Deo, ex lupo factus est ovis, ex Saulo Paulus, ex persecutore prædicator,

Propheta
terrent,
Apostoli
suadent.

Act. ix, 6; Imo mox ab oculo et lapidato a se Stephano conversus, illico illi in predicatione successit: « Nam postquam siliit os Stephani, mox sonuit tuba Pauli, » ait S. Chrysostomus, homil. *De Convers. S. Pauli*. Hæc fuit ejus antecedens, et quasi in actu primo vocatio ad Apostolatam; consequens enim et quasi in actu secundo fuit ea, qua Antiochiæ consecratus episcopus, proxime missus est evangelizatum Gentibus, Act. xiii, 2, dicente Spiritu Sancto: « Segregate mihi Saulum et Barnabam in opus ad quod assumpsit eos. » Porro, Paulus abundantior cæteris Apostolis accepit gratiam, ut Deus magis ostenderet sum esse quod dat, non hominis: sicut medicus excellentiam artis suæ ostendit in ægro desperato, ait S. Augustinus in *Psalm. cxxx*. Unde et cæteros Apostolos Christus vocavit verbo, Paulum vero prosternendo et cæcando coegit ad fidem, ait idem Augustinus, epist. 30 ad Bonifacium.

Tertio, Paulus huic Dei vocationi illico plane pleneque obediit, dicens: « Domine, quid me vis facere? » Act. ix, 6. Unde baptizatus « continuo in Synagoga prædicabat Jesum, quoniam hic est Filius Dei. » Ibidem, vers. 20, et ad Galatas 1, 15: « Cum autem placuit ei qui me segregavit ex utero matris mee, et vocavit per gratiam suam, ut revelaret Filium suum in me, continuo non acquievi carni et sanguini, etc. » Quare illico se pro Christo periculo vite exposuit, Judæis in ipsum quasi apostolatam frendentibus, ultro sese evangelizando objiciens. Paulus enim acri fuit ingenio et ardenti indole, ac natura igneus, ut patet Act. ix, 1. Unde, accedente et naturam informante Dei gratia, factus est organum Dei electum, efficacæ et eximium; quare S. Bernardus, serm. *De Convers. S. Pauli*: « Conversus Paulus, inquit, conversionis minister factus est universo mundo, etc., et ne adhuc quidem cessat ab hominum conversione: dico autem exemplo, oratione, doctrina. »

Quarto, Paulus ubique hanc Dei in se gratiam admiratur, et mira animi demissione, gratitudine et exultatione celebrat et deprecatur. Unde epistolas ita fere orditur: « Paulus vocatus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum. » Et: « Mihi, inquit, omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, et illuminare omnes, quæ sit dispensatio Sacramenti absconditi a sæculis in Deo, qui omnia creavit, » *Ephes. iii, 8*.

Quinto, Paulus hæc Dei vocatione demandatam sibi Evangelii predicationem intelligens, ad eam se obligari censuit, adeo ut si eam negligeret, grave peccatum admitteret. Hoc est enim quod ait, I Cor. ix, 16: « Nam si evangelizavero, non est mihi gloria; necessitas enim mihi incumbit; » et enim mihi est si non evangelizavero. » Et: « Deus posuit in nobis verbum reconciliationis.

Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo, » II Cor. v, 20. Paulum imitentur, qui se a Deo ad statum Apostolicum vocari sentiunt, ut Deo vocati alacriter obediunt strenueque cooperentur. Nam, ut ait S. Basilium in cap. 1 *Isaiæ*: « Nisi in fundamento Apostolorum perseveremus, edificantes pretiosa et honore digna, quasi nullo subnixi fundamento, præcipientes ibimus, sicutque ruina nobis non exigua. »

Secunda dos et virtus est Missio legitima.

Primo, Paulus immediate a Christo per revelationem edoctus est didicisse Evangelium, ut ipse discrete asserit *Galat. 1, 12*. Hinc nonnulli Gnostici docebant, ex Apostolis solum Paulum cognovisse veritatem, eo quod per revelationem manifestatum ei esset mysterium, quos refutat Irenæus, lib. III, cap. XIII.

Secundo, Paulus proxime iturus evangelizatum Gentibus, raptus est in tertium celum anno Christi 44, a conversione sua nono, ibique audivit arcana verba quæ non licet homini loqui, II *Corinth. xii, 2*, ut quasi alter Moses a Deo mitti, et quasi a cælo celestis Gentium doctor prodire videretur. Unde S. Bernardus, serm. 23 in *Cant.*: « Thomas, inquit, in latere, Joannes in pectore, Petrus in sinu Patris, Paulus in tertio celo secreti hujus gratiam sunt assecuti. Thomas in solido fidei, Joannes in lato charitatis, Paulus in intimo sapientie, Petrus in luce veritatis. » Et S. Ambrosius, in *Psalm. xlvii*: « Vide, ait, Paulum cum persequeretur Ecclesiam Dei, latus Aquilonis fuisse. Vide nunc cum legitur in Ecclesia, montem esse speculatorium (Sion) per quem Christi gloriam cognoscimus et videmus. »

Tertio, nihilominus instinctu Dei contulit suum Evangelium et doctrinam cum S. Petro aliisque Apostolis, ut illi eam probarent eique veritatis testimonium apud fideles darent: « Gentili, inquit, cum illis Evangelium quod prædico in Gentibus, etc., ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem, » *Galat. ii, 2*. Et vers. 9: « Cum cognovissem gratiam que data est mihi, Jacobus, et Cephas, et Joannes, qui videbantur columnæ esse, dederunt mihi dextras societatis, ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisions. »

Quarto, Paulus, etsi a Deo electus Apostolus, tamen auctoratus fuit ab Ecclesia. Unde jussu Spiritus Sancti ab ejus primoribus consecratus est Episcopus missusque prædicatum Gentibus, Act. xiii, 2. Ordo enim hierarchicus a Deo institutus id poscit, ut homines inferiores ab hominibus superioribus regantur et mittantur, ne fraus et dolus subesse possit. Sic enim pseudopropheta et hæretici mentiantur se mitti a Deo, cum mittantur a diabolo, ideoque omnem Pontificum Ecclesie missionem et directionem respiciunt, de quibus jure queritur Dominus per Jeremiam, cap. xxiii, vers. 21, dicens: « Non mittebam Pon-

phetas, et ipsi currebant: non loquebar ad eos, et ipsi prophetabant. »

Quinto, Paulus in dubiis et controversiis de errandis legalibus, adiit S. Petrum et Apostolos, earumque sententiam secutus, eandem toti Ecclesie Antiochiæ expensam servandamque proposuit, Act. xv. Ita C. Hieronymus, licet doctor Ecclesie, tom. II, epist. 37 ad Damasum Pontificem, ab eo petit decisionem questionis: An in Deo dicende sint tres hypostases, an una? « A pastore, inquit, presidium ovium flagito. Cum successore piscatoris et discipulo crucis loquor. Ego nullum primum nisi Christum sequens, beatitudini tue, id est cathedræ Petri, communionem consocior. Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio, etc. Quicumque tecum non colligit, spargit; hoc est, qui Christi non est, Antichristi est. »

Tertia dos et virtus fuit, Præstans potensque fides, etiam ad patrandum miracula.

Primo, Paulus fide excelluit. Nam quasi doctor eam ubique prædicavit et propugnavit contra Judæos, philosophos, oratores, magos, reges et tyrannos. Præclare S. Chrysostomus in cap. xx *S. Matthæi*, explicans illud: *At illi magis clamabant*: « Talis, inquit, est natura fidei, quanto magis vetatur, tanto magis accenditur. Virtus fidei in periculis secreta est, in securitate periculatur. Quid enim sic laxat vigorem fidei, sicut longa tranquillitas? » Idem in cap. xv *S. Matthæi*: « Fides, inquit, lampus est; quia sicut lampas illuminat domum, ita fides animam. » Idem in illud Symboli, *Credo in Deum*: « Fides, ait, lumen est animæ, ostium vite, fundamentum salutis eterne. »

Secundo, Paulus raptus in tertium celum, vidit mysteria que fide credimus, II *Cor. xii, 2*. Quin S. Augustinus, lib. XIII *De Trinitate*, cap. II, docet fidem nostram suo modo et videre et videri, in suis scilicet operibus et effectis. Sic rursus per opera heroeica ingenem suam fidem toti orbi conspiciam exhibuit Paulus. Sapienter S. Bernardus, serm. 24 in *Cant.*: « Mors fidei, inquit, est separatio charitatis. Credis in Christum? fac Christi opera, ut vivat fides tua. Fidem tuam dilectio animæ, actio probet. Non incurvet terrenum opus, quem fides celestium erigit. » Et S. Ambrosius, serm. 1: « Fides Christiana, inquit, quasi granum sinapis, prima fronte videtur esse parva, vilis, tenuis, non ostendens potentiam suam; at ubi diversis tentationibus teri coeperit, statim vigorem suum prout, acrimoniam indicat, calorem Dominicæ crelulitatis aspirat, et tanto divini ignis ardore jactatur, ut et ipsa ferveat, et participantem sibi ardere compellat. »

Tertio, Paulus fidem suam, Prophetarum et Apostolorum celebrat passim, ac præsertim toto cap. xi ad *Hebr.*: « Fides, inquit, est substantiarum sperandarum, argumentum non apparentium. » Vide cætera que sequuntur.

Quarto, Paulus pro fide immensos labores, itinera, pericula, verbera, carceres, ac tandem mortem et martyrium constanter sustinuit. Celebrat S. Augustinus, serm. 120 *De Temp.*, fidem boni latronis, quod in cruce confessus sit Christum: « Solus, inquit, testis est majestatis, qui socius probatur doloris. » Major fuit fides Pauli, qui non tantum cum Christo, sed et pro Christo tot tantaque passus est. Præclare S. Cyprianus, tract. *De Mortali.*: « Ad omnia, inquit, te paratum facere timor Dei et fides debet. Sit licet rei familiaris amissio, sit de infantibus morbis assidua membrorum et cruenta vexatio; sit de uxore et liberis tristis avulsio; non sint tibi scandala ista, sed prælia; nec debilitent aut frangant Christiani fidem, sed potius ostendant in cogitatione virtutem, cum contemnenda sit omnis injuria malorum presentium, fiducia bonorum futurorum. Nisi præcesserit pugna, non potest esse victoria; cum fuerit in congressione pugnae victoria, tunc datur vineenlibus corona. Gubernator in tempestate dignoscitur, in acie miles probatur. Arbor que alta radice fundata est, ventis incumbentibus non movetur. Sic et Apostolus Paulus post naufragia, post flagella, post carnis et corporis multa et gravis tormenta, non vexari, sed emendari se dicit adversus; ut dum gravius affligitur, verius probaretur. » Idem, lib. IV, epist. 6 ad *Thimotheum*: « Gaudere nos, inquit, et exultare voluit in persecutionibus Dominus; quia quando persecutiones fiunt, tunc dantur coronæ fidei, tunc probantur milites Dei, tunc Martyribus patent cæli. » Et inferius: « Hoc enim est robur virtutis et fidei credere et scire quod Deus a morte presente liberare possit, et tamen mortem non timere, nec cedere, ut probari fortius fides possit. » Idem, lib. I, epist. 3 ad *Corinthios*: « Manere, inquit, apud nos debet, fratres charissime, fidei robur immobile, et stabilis atque inconcussa virtus contra omnes incursum atque impetus oblatantium fluctuum, velut petrae objacens fortitudine et mole debet obistere. »

Quinto, Paulus habuit fidem miraculorum, qua plurima supra naturam, omnemque vim creaturam angelorum et demonum, miracula patravit, ac mortuos suscitavit, adeo « ut super languidos deferrentur a corpore ejus sudaria et seminecia, et recedebant ab eis languores, et spiritus nequam egrediebantur, » ait Lucas, Act. cap. xix, vers. 12. Unde S. Augustinus, lib. *Quest. novi Testamenti*, Quest. XLII, docet Apostolos tripliciter recepisse Spiritum Sanctum: Primo, ut fideles, per gratiam sanctificantem; secundo, ut Episcopos, ad conferendum aliis Spiritum Sanctum in Sacramento Confirmationis et Ordinis; tertio, ut thaumaturgos, « in signis ac miraculis faciendis ad fidei incrementum. » Omnia enim sunt fidei, virtutes per Apostolos facte. »

7.
Raptus
in tertium
celum
quando?

8.
Credet
doctrinam
cum
S. Petro

Quarta virtus fuit, Invieta in Deum spes et confidentia.

Primo, Paulus in spem contra spem credidit et speravit, dum supra vires humanas, supra naturam multa conatus est, Deique invocatione et ope perfecti. Nam, ut ipse ait, *Rom. viii, 24*: « Spes quae videtur, non est spes. Nam quod videt quis, quid sperat? » Et vers. 26: « Ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. »

Secundo, Paulus hac spe superavit omnia naturae non tantum difficilia, sed et impossibilia. Nam ut ipse ait, *Rom. viii, 31*: « Si Deus pro nobis, quis contra nos? » De talibus vere S. Bernardus, *serm. 32 in Cant.*: « Magna, ait, audent, quoniam magni sunt; et quae audent, obtinent. Magna siquidem fides magna meretur, et quatenus in bonis Domini fiduciae pedem prorexit, eatenus possidebis. Istiusmodi magnis spiritibus magnus occurrit sponsus, et magnificabit facere cum eis. » Idem, *serm. 3 De Annuntiat. Dom.*: « Sola, ait, spes apud te (Domine) miserationis obtinet locum, nec oleum misericordiae, nisi in vase fiduciae ponis. »

Tertio, Paulus hac spe gloriabatur in persecutionibus: « Gloriamur, inquit, in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem: spes autem non confundit, » *Rom. v, 3*.

Quarto, Paulus non tantum sibi, sed et suis fidelibus in quibusvis afflictionibus speravit, et sperando obtinuit Dei opem, robur et victoriam. Hanc enim spem afflans Corinthiis, *epist. II, cap. 1, 6*: « Quae, inquit, operatur tolerantiam earumdem passionum, quas et nos patimur, ut spes nostra firma sit pro vobis, scientes quod sicut socii passionum estis, sic etis et consolationis. » Praeclare S. Cyprianus, *De Exhortat. Martyr.*: « In persecutionibus, ait, nemo cogit, quod periculum diabolus importet, sed consideret quod auxilium Deus importet; nec mentem labefaciet humana infestatio, sed corroboret fidem divina protectio: quando unusquisque secundum divina promissa, et fidei suae merita, tantum accipiat de Dei ope, quantum sic credat accipere; nec sit quod omnipotens prestare non possit, nisi accipiens fides caduca deferat. »

Quinto, Paulus continua experientia opis divinae edoctus, securus erat in qualibet difficultate, de prospero rei exitu et eventu. « Ipsi, inquit, in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitavit mortuos, qui de tantis periculis nos eripuit et eruit: in quem speramus, quoniam et adhuc eripiet, » *II Cor. 1, 9*. Paulum secutus S. Cyprianus scribens ad Demetrianum iudicem, et Christianorum hostem: « Viget, ait, apud nos spei robur, et firmata fidei, et inter ipsas saeculi labentis ruinas aereca mens est, et immobilis virtus, et summi non levis patientia, et de Deo suo semper anima secunda, sicut per Prophetam Spiritus sanctus loquitur et hortatur, spei ac fidei nostrae

firmitatem caelesti voce corroborans: Ego autem in Domino gaudebo, et exultabo in Deo salutaris meo. Exultant semper in Domino Christiani, et laetantur et gaudent in Deo suo, et mala atque adversa mundi fortiter tolerant, dum dona et prospera futura prospectant. » Ita fecerunt Sancti, ut *Job, cap. xiii, 15*: « Etiam, inquit, occiderit me, in ipso sperabo. » *Jeremias, cap. xvii, 7*: « Benedictus vir qui confidit in Domino, et erit Dominus fiducia ejus. » Et *Thren. iii, 24*: « Pars mea Dominus, dixit anima mea: propterea expectabo eum. Bonus est Dominus sperantibus in illum, anime quaerenti illum. » Vide Paulum de hac spei, quasi anchorae, fortitudine disserentem *Hebr. vi, 17*, et *cap. x, 23, 35* et sequent. Vere *Psalm. cxxxix, 10*: « Sperantem in Domino misericordia circumdabit. » Et S. Augustinus in *Psalm. iii*: « Vita vere mortalis, spes est vitae immortalis. » Et S. Bernardus, *serm. 9 in Psalm. Qui habitat*: « Si insurgant adversum me praelia, si seviat mundus, si fremat malignus, si ipsa caro adversus spiritum concipiscat, in te ego sperabo. »

Sexto, Paulus hac spe audacter insillit in quavis vitae discrimina. Ita in tumultu Ephesino contra se conato, insilire voluit in theatrum, cum tamen sciret se unum captivum suum peti, *Act. xix, 30*. Ita profectus est Hierosolymam, Prophetae ubique praedicentibus, eum ibi fore vincendum, quibus ipse respondit: « Qui fidentes flentes, et affligentes cor meum? Ego enim non solum allegari, sed et mori paratus sum propter nomen Domini Jesu, » *Act. xxi, 13*. Quocirca hac spe omnia sua et suorum pericula superavit. Unde in naufragio apparuit ei angelus, spondens non tantum ipsi, sed et omnibus vectoribus propter ipsum liberationem et salutem: « Ne timeas, inquit, Paule, Caesari te oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus omnes qui navigant tecum, » *Act. xxvii, 23*.

Septimo, Paulus certa spe praecipiebat gloriam et coronam caelestem: « Scio enim, inquit, qui credidi, et certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem, » *II Timoth. 1, 12*. Et *cap. iv, 7*: « Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex. »

Quinta fuit, Eximius Dei Christianique amor.

Primo, Paulus ardebat amore Dei et Christi: unde aiebat, *Rom. v, 3*: « Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. » Praeclare Origenes, *hom. 2 in Cant.*, interprete S. Hieronymo, *tom. III*: « Vulnerata caritate ego sum. Quam pulchrum est, quam decorum a caritate vulnus accipere! Alius jaculum carni amoris excipit, alius terreno cupidine vulneratus est; tu nuda membra tua, et praebet te jaculo electo, jaculo formoso: scilicet quidem Deus sagittarius est. Posuit me, inquit, ut sagi-

tam electam. Quam beatum est hoc jaculo vulnerari! »

Secundo, Paulus optabat mori, ut suo Christo frueretur: « Coarctor, inquit, e duobus; desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo, » *Philipp. 1, 23*. Et: « Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? » *Rom. cap. vii, vers. 24*. Paulus ergo erat columba gemens et suspirans in coelum, teste S. Augustino, in *Psalm. lvi*; dicebat cum Sponsa: « Fulsite me floribus, stipate me malis; quia amore languo, » *Cant. ii, 5*.

Tertio, Paulus provocabat hostes, ærumnas, pericula, diabolos totumque infernum et mundum, quasi ad duellum pro amore Christi: « Quis, ait, non separabit a caritate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a caritate Dei, quae est in Christo Jesu Domino nostro, » *Rom. cap. viii, vers. 35*.

Quarto, ex tam intenso Dei amore manabat ardens amor in proximos, adeo ut totum orbem ad Christum convertere satageret, de quo plura inferius. Vere S. Hieronymus, *epist. 14 ad Celantianam*: « Grandem, inquit, vim obtinet vera dilectio: et qui perfecte amat, totam sibi amantis vindicat voluntatem. Nihil est imperiosius caritate. Nos si vere Christum diligimus, si ejus nos redemptos sanguine recordamur, nihil magis velle, nihil omnino debemus agere, quam quod illum velle cognoscimus. »

Quinto, Paulus adeo Christum amabat, ut in eum transformatus videretur. Amoris enim effectus; imo apex, est intima unio, excessus, raptusque in amatum: anima enim magis est tibi amat, quam ubi animat. Hoc sonant ille Pauli voces: « Mihi vivere Christus est, et mori lucrum, » *Philipp. 1, 21*. « Christo confixus sum cruci. Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei, qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me, » *Galat. ii, 20*. Et *cap. vi, 14*: « Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. » Et vers. 7: « De cætero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. » Christus ergo videbatur esse mens, anima, vita et spiritus S. Pauli, qui per eum loquebatur, operabatur, patiebatur. « Au, inquit, experimentum quaeritis ejus, qui in me loquitur Christus? » *II Corinth. xii, 3*. Hinc S. Hieronymus Pammachio hanc vitae et amoris

normam praescribit: « Christus omnia, ut qui omnia propter Christum dimiserit, unum inveniat pro omnibus, et libera possit voce proclamare: Pars mea Dominus. » Denique Paulus Christo confixus cruci, clavibus non ferri, sed auroris, in ipso vivebat vitam amantiam, et ait S. Dionysius, *cap. iv, De Divin. namin.*, qui Christus in eo vivebat tanquam principium, regula et finis omnium ejus cogitationum, desideriorum, sermonum et operum. Et hoc est quod ait: « Mihi vivere Christus est: » *q. d.* Vita mea est Christus, cogitatio mea est Christus, desiderium meum est Christus, amor meus est Christus; meum velle, meum loqui, meum operari est Christus; aliud non volo, aliud non sapio, aliud non ago, aliud non cogito et loquor quam Christum.

Sexto, Paulus et Apostoli quasi amore Dei ebrii, eum ubique erudabant celebrantes magna Dei, *Act. ii, 13*. Vide ibi dicta: « Sive enim, inquit, mente excedimus, Deo: sive sobrii sumus, vobis. Caritas enim Christi uret nos, etc., ut et qui vivunt jam non sibi vivunt, sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit, » *I Cor. v, 13*. Hinc passim eum efflat alisque afflat: « Implemini, inquit, Spiritu Sancto, loquentes vobismet ipsis in psalmis et hymnis, et canticis spirituali- bus, cantantes et psallentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini Jesu Christi, Deo et Patri, » *Ephes. v, 19*.

Septimo, nomen Jesu erat Paulo in deliciis, ac mel in ore, melos in aure, jubar in corde. Unde illud in paucis suis parvisque epistolis iterat ducenties decies novies, Christi vero quadringenties et semel. « Non est, inquit Chrysostomus, lib. III *De Sacramentis*, qui Paulo vehementius Christum dilexerit; nemo qui apud Deum gratiosior Paulus fuerit. » Hinc vicissim Jesus eum in suis consolationibus mucebat, ut voluplates carnis et mundi sperneret, imo detestaretur ut stercora. Dicebat ergo eum Sponsa: « Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est, » *Cant. v, 8*. Et: « Dilectus meus mihi, et ego illi, qui passit inter lilia, donec aspiciet dies et inclinentur umbrae. » Sic legitur de S. Ephrem, eum ita abundasse dulcedine divina, ut exclamaret: « Contine, Domine, undas dulcedinis tuae, quia sustinere non valeo. » Et S. Xaverius Indorum Apostolus: « Satis est Domine, satis est. » Et B. Aloisius Gonzaga: « Recede a me Domine. »

Sexta fuit, Profunda Dei reverentia et religio.

Primo, Paulus ubique Deum prae oculis habens, venerabatur, cogitans se in divino ejus conspectu angelorumque omnium versari, agere et loqui. « Spectaculum, inquit, facti sumus mundo, et angelis, et hominibus, » *I Cor. iv, 9*. Ita S. Bernardus cum Deo in nube versabatur et habitabat. Sic et S. Benedictus, qui proinde erectus in caelum

28.
Paulus
amore
Dei ebri-
us.

29.
Et Jesu.

manibus moriens stetit. et ultimum spiritum inter verba orationis efflavit, ait S. Gregorius, lib. II *Dial.*, cap. xxxvii.

Secundo, Paulus profunda cordis corporisque demissione Deum colebat et adorabat: « Habemus, inquit, gratiam, per quam serviamus placens Deo cum metu et reverentia. Etenim Deus noster ignis consumens est, » *Hebr.* xii, 28. Et: « Hujus rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur, ut det vobis secundum divitias gloriae suae, virtute corroborari per Spiritum ejus in interiore hominem, » *Ephes.* iii, 14. Et: « Orabo spiritu, orabo et mente: psallam spiritu, psallam et mente, » *I Cor.* xiv, 13.

Tertio, Paulus Deum crebro invocabat, et Christianorum orationes posebat, ut Deus fidelium et infidelium, quibus praedicabat, mentes illuminaret: « Gratias, inquit, ago Deo meo, in omni memoria vestri, semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, cum gaudio deprecationem faciens, » *Phil.* i, 3. Et: « De cetero, fratres, orate pro nobis, ut sermo Dei currat et clarificetur, sicut et apud vos, et ut liberemur ab importunis et malis hominibus, » *I Thessal.* iii, 4. Et: « Orationibus instate, etc., orantes simul et pro nobis, ut Deus avertat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi, » *Coloss.* iv, 3. Idem scribit *Ephes.* cap. vi, vers. 18 et 19.

Quarto, Paulus, ait S. Chrysostomus, *homil.* 1 de ejus laudibus: « Semetipsum Deo per singulos dies immolabat; quam hostiam dupliciter offerebat, cum quotidie moriens, tum corpori suo mortificationem sine intermissione circumferens. Nam et ad pericula jugiter parabatur, consummans voluntate martyrium, et naturam in se mortificando carnis, nihil minus quam immolatae hostiae Deo munus implebat, imo etiam multo amplius. Propter quod dicebat: Ego enim immolor, sanguinem utique suum immolationem vocans. Neque vero his tantum sacrificiis contentus fuit, sed quia seipsum consecraverat Deo, etiam orbem universum studuit offerre. »

Quinto, Paulus Deum, S. Trinitatem ejusque opera et consilia obstupescit et obmutescit: « O altitudo, inquit, divinarum sapientiae et scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles viae ejus! Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit? aut quis prior dedit illi et retribuetur ei? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia; ipsi gloria in saecula. Amen. » *Rom.* xi, 33. Praesertim vero admiratur mysterium redemptionis, incarnationis, passionis et crucis Christi, ac vocationis Gentium et reprobationis Judaeorum, illudque profunde scrutatur et magniloque circumscribit, vocans illud « mysterium temporibus aeternis tacitum, quod nunc patet factum est per scripturas Prophetarum, secundum praecipuum

seferum Dei ad obeditionem fidei, » *Rom.* xvi, 25. « Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, » *I Cor.* ii, 9. Rursum idem vocat « investigabiles divitias Christi, dispositionem Sacramenti abconditi a saeculis in Deo, multiformem sapientiam Dei; ut possitis, inquit, comprehendere cum omnibus sanctis, quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum, scire etiam supereminens scientiae charitatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei, » *Ephes.* iii, 8 et 18.

Septima virtus fuit. Plena voluntatis suae cum divina conformitas et in eam resignatio.

Primo, Paulus per omnia se suosque conformabat voluntati divinae: « Ut probetis, inquit, quae sit voluntas Dei bona, et beneplacens, et perfecta, » *Rom.* xii, 2. Hinc rectissimam in omnibus actionibus habebat intentionem, intendens per omnia soli Deo placere; unde hominum judicia, laudes et vituperia nihili faciebat; neque se ullius amore vel odio, blanditis aut minis, a iusto et recto abduci sinebat; sed ubique sincerus erat, rectus, constans, immobilis et imperturbabilis, quasi in Deo defixus, ideoque superior rebus universis, tam prosperis quam adversis: « Mihi, inquit, pro minimo est, ut a vobis judicer, aut ab humano die; sed neque meipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum; qui autem judicet me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus judicare, quomodo estque veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium; et tunc laus erit unicuique a Deo, » *I Cor.* iv, 3. Hinc rursus Paulus in omnibus, sive adversis, sive prosperis, Deo agebat gratias, *Coloss.* iii, 17, ejusque providentiam laudabat, dicens cum Psalmo: « Benedicam Dominum in omni tempore. » Idem S. Hieronymus praescribit Pammachio: « Saus sum, inquit, gratias refero Creatori; languo, et in hoc laudo Domini voluntatem. Quando enim infirmor, tunc fortior sum, et virtus spiritus in carnis infirmitate perficitur. » Ita S. Servulus pauper et paralyticus, ait S. Gregorius, *IV Dialog.* xiv: « Studebat semper in dolore gratias agere, hymnis Deo et laudibus diebus ac noctibus vacare. » Unde mirans suis pallentibus ait: « Tacete, numquid non auditis quante resonent laudes in caelo? » Quibus intendens animam Deo reddidit, cum mira quam spirabat odoris fragrantia.

Secundo, Paulus Dei voluntatem ubique executus est, quasi angelus terrestris. Unde eum Angelus comparat S. Chrysostomus, *hom.* 1 *De laudibus S. Pauli*; de iis enim scriptum est, *Psal.* cii, 3, et *Hebr.* i, 7: « Qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos flammam ignis. » *Et Psalm.* cii, 20: « Potentes virtute, facientes verbum illius. » Paulus enim praepcepta Dei non tantum implevit, sed et superavit, addens consilia evangelica, ut quod

CAPUT SECUNDUM.

DE MORIBUS ET VIRTUTIBUS S. PAULI CIRCUMSCRIPTUM.

Prima virtus, Patientia.

Primo, Paulus admirabilis, adamantinae et amplissimae fuit patientiae. Eam enim quasi fundamentum vitae Apostolicae in anima sua collocavit. Quocirca ipse perfectum virum Apostolicum depingens, *II Corinth.* vi, 4: « In omnibus, ait, exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate; in Spiritu Sancto, in charitate non flecta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiae a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam: ut seductores, et veraces: sicut qui ignoti, et cogniti: quasi morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et non mortificati: quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, et omnia possidentes. » Unde S. Hieronymus, *ad Nepotianum*: « Per bonam famam, inquit, et malam, a dextris et a sinistris Christi miles graditur, non laude extollitur, nec vituperatione frangitur; non divitiis tumet, non confrahitur paupertate: et laeta contentum et tristitia: per diem sol non urit eum, neque luna per noctem. » Talis exemplo Pauli fuit S. Athanasius qui per 46 annos toto orbe fugitans, Arianorum persecutiones invicti animi robore sustinuit, cui proinde merito hoc dat elogium S. Gregorius Nazianzenus, *orat.* 20: « Athanasius fuit percutientibus adamans, diffidentibus magnus. »

Tertio, Paulus in omnibus faciebat id quod perfectus est et Deo gratus. Id se facturum vovit B. Theresia, multo magis Paulus. Hinc evangelizans laborabat manibus, ne cui esset oneri. Hinc vixit in perpetua paupertate, castitate et obedientia instar Religiosi, imo quasi dux et patriarcha Religiosorum. De quo mox plura.

Quarto, Paulus mentem per orationem et contemplationem habebat conjunctam cum Deo, non tantum per diem, sed etiam per noctem. Unde Philippus in carcerem conjectus cum Sila, media nocte orans laudansque Deum, terrore motu carcerem concessit, ostiaque omnia reseravit, *Act.* xvi, 25. Ita S. Jacobus, frater Domini, ut habet ejus vita, callosa habebat genua, ex crebra longaque genuflexione in oratione. Ita S. Paula invitans S. Marcellam in Bethleem, *epist.* 17, apud S. Hieronymum: « Ecce, inquit, in hoc parvo terrore foramine caelorum conditor natus est! Cum per Silo et Bethel ad nostram spluncam redierim, canemus jugiter, crebro flebitis, indesinenter orabimus, et vulneratae jaculo Salvatoris in commune dicemus: Inveni quem quaesivit anima mea, tenebo eum, et non dimittam illum. Et: Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. »

Quinto, Paulus ingentem habebat zelum honoris divini propagandi: « Ita ut ab Jerusalem per circuitum usque ad Illyricum repleverim, inquit ipse, Evangelium Christi, » *Rom.* xv, 19. Hoc zelus apposuit se S. Petro, suo et ceterorum Apostolorum principi, eumque libere coram omnibus redarguit, dicens: « Si tu cum Judaeis sis, gentiliter vivis, et non judaice, quomodo Gentes cogis judaizare? » *Galat.* ii, 14. Quocirca vere Nazianzenus, *Orat.* 25: « Nonne, inquit, Apostoli peregrini fuerunt? nonne multarum nationum atque urbium hospites? in quas divisi sunt, ut Evangelium quaqueversum errerent, ne quidquam triplicis luminis (S. Trinitatis) experti esset, ac veritatis luce minime perfusus, adeo ut iis etiam qui in tenebris et umbra mortis sedebant, ignorantibus discuteretur. »

que consideres, quæ a domesticis, ab extraneis, a tyrannis, a toto postremo patiebatur orbe; ad das etiam his profecto amariora, id est pro eis qui labebantur, dolores, sollicitudinem quam pro Ecclesiis, ustionem quam pro scandalizatis singulis perferbat, videlicet quam erat omni saxo durior anima ista peripiens, et ferrum atque adamantem superans. »

42. Tres gra-
das pa-
tientie.
Tertia, tres sunt gradus patientiæ: *Primus*, patienter; *secundus*, libenter; *tertius*, exultanter, in eoque gloriari, ac passiones et persecutiones ambire. His omnibus excellit Paulus: gloriabatur enim in tribulationibus, *Rom. v. 3*, in iisque Deo gratias agebat. S. Franciscus Xaverius in acerrimis persecutionibus et tribulationibus, ita consolationibus divinis exuberabat, ut eas non capiens diceret: « Satis est, Domine, satis est; » de laboribus vero et persecutionibus diceret, posceretque: « Amplius, Domine, amplius. Non me liberos hac erit, nisi graviozem immittas. » Ita habet ejus Vita et Acta canonizationis. Hoc diceret, hoc hauserat a S. Paulo et S. Jacobo, qui ait, cap. 1, vers. 2: « Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias inciditis, scientes quod probatio fidei vestre patientiam operatur; patientia autem opus perfectum habet. » Ita Paulus in vinculis exultat: « Ego, inquit, vincetus in Domino, » *Ephes. iii, 1*, hocque titulo magis gloriatur quam diademate coronatus, ait Chrysostomus. Vide ibi dicta. Hinc et S. Petrus, *Epist. I, cap. iv, vers. 13*: « Communicantes, inquit, Christi passionibus gaudete, ut et in revelatione glorie ejus gaudetis exultantes. »

43. Tesse-
ra Apo-
stoli om-
nigena
patientie.
Quarto, Paulus a Deo electus Apostolus, simul auctoratus fuit dixit passionum et patientie, ut disceremus Apostoli insigne esse omnigenam patientiam: « Vas, inquit, electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram Gentibus. » Causam subdit: « Ego enim ostendam illi, quanto oporteat eum pro nomine meo pati, *Act. ix, 16*. Vide ibi dicta. Hinc Paulus, *I Cor. iv, 11*: « Usque in hanc horam, inquit, et esurimus, et sitimus, et nudi sumus, et colaphis cedimus, et instabiles sumus, et laboramus operantes manibus nostris; maledicimus, et benedicimus: persecutionem patimur, et sustinemus: blasphemamur, et obsecramus. » *Et Epist. II, cap. xii, 12*: « Signa, ait, Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, et prodigiis, et virtutibus. » Particulatim vero suos agones recensens, in iisque quasi trophæis triumphans, cap. xi, 23: « In laboribus, inquit, plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Judeis quinque quadragenas una mensura accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte et die in profundo maris fui, in itineribus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis

in falsis fratribus: in labore et ærumna, in vigiliis multis, in fame et siti, in jejuniis multis, in frigore et nuditate; præter illa quæ extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum, » etc.

Quinto, Paulus mira patientia sustinuit suos æmulos, invidios, detractores, calumniatores. Vide *II Cor. cap. x et xi. Et Philip. I, 17*: « Quidam, inquit, ex contentione Christum annuntiant, non sincere, existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? dum omni modo, sive per occasionem, sive per veritatem Christum annuntietur, et hoc gaudeo, sed et gaudeo, etc., quia in nullo confundar, sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. » Et: « In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur: deicimur, sed non perimus, » *II Cor. iv, 8. Vere S. Gregorius, hom. 35 in Evang.:* « Patientia, ait, est martyrium occultis cogitatione. »

Sexto, Paulus plurimas non tantum infirmitates et angustias corporis, sed et animi, adeoque graves, et continuas carnis tentationes heroicè sustinuit et superavit: « Ne magnitudo, inquit, revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus Satanae, qui me colaphizat. Propter quod ter Domini rogari, ut discederet a me, et dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur glorior in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cum enim infirmior, tunc potens sum, » *II Cor. xii, 7*.

Secunda virtus, Penitentia et jugis mortificatio.

Primo, Paulus suum infidelitatis et persecutionis Christianorum peccatum, licet ex ignorantia commissum, jugiter delevit et publice sæpe confessus est magno doloris sensu, quem suis scriptis ad omnes posteros omniaque sæcula transmisit. « Ego, inquit, sum minimus Apostolorum: qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei, » *I Cor. xv, 9*. Et: « Fidelis sermo et omni acceptioe dignus, quod Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primum (non tempore, sed malignitate, ait S. Augustinus in titul. *Psal. lxx*) ego sum: sed ideò misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam æternam, » *I Timoth. I, 13*. Sic S. Petrus singulis noctibus ad galli cantum precidens in genua petensque veniam, debebat peccatum negationis Christi uberrimis lacrymis, adeo ut oculi jugiter ruberent, quasi sanguine respersi, et in genis canalibus, lacrymis quasi excavatis, appareret, ut

testatur oculatus testis ejusque discipulus S. Clemens, et ex eo Nicephorus, lib. II, cap. xxxvii. Sic S. Hieronymus, *epist. 3 ad Florentium*: « Ego, inquit, cunctis peccatorum sordibus inquinatus, diebus ac noctibus opporior cum tremore reddere novissimum quadrantem: sed tamen quia Dominus solvit pedes, et super humilem et tremantem verba sua requiescit, forsitan et mihi in sepulcro scelerum meorum jacenti dicat: Hieronymus, veni foras. »

Secundo, Paulus, ut pro hoc peccato satisfaceret, longe magis inhiavit propagationi fidei, quam prius ejus persecutioni studuerat, ideoque omnes homines omnesque Gentes immensis laboribus ad Christum traducere contendebat.

Tertio, Pauli vita non fuit aliud, quam continua patientia et penitentia, cui voluntarias penas a se sponte susceptas addidit: « Castigo, inquit, corpus meum et in servitutem redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar, » *I Cor. ix, 27*. Causam dat S. Hieronymus, *ad Eustoch. de virgin. custod.*: « Magnis, ait, inimicorum circumdamur agminibus, hostium plena sunt omnia: caro fragilis, et cinis futura post modicum, pugnat sola cum pluribus; cum autem fuerit dissoluta et venerit princeps hujus mundi, et invenerit in ea nihil, tunc securus audiet per Prophetam: Non timebis a timore nocturno. » Et inferius: « Si Apostolus post nuditate, jejunia, fames, carcerem, flagella, supplicia, exclamat: infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? tu te putas securam esse debere? »

Quarto, Paulus jugiter studuit omnigenam mortificationem carnis, sensuum et affectuum: « Semper, inquit, mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus, in mortem tradimur propter Jesum, ut et vita Jesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis, » *II Cor. iv, 10*. Causam duplicem subdit. Priorem, vers. 16: « Licet is qui foris est noster homo, corruptur: tamen is qui intus est, renovatur de die in diem. » Secundam, vers. 17: « Id enim quod in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostre, supra modum in sublimitate æternam glorie pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt; quæ autem non videntur, æterna sunt. »

Quinto, Paulus hanc mortificationem fidelibus commendat: « Qui, inquit, sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis, » *Galat. v, 24*. « Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis, » *Rom. viii, 13*.

Tertia virtus, Humilitas.

Primo, Paulus se æstimabat et vocabat, non

tantum minimum Apostolorum et Sanctorum omnium, *Ephes. iii*; 8, sed et peccatorum omnium primum et maximum, *I Timoth. I, 14*. Hinc suis non mandat, sed supplicat: « Obsecro, inquit, vos ego vincetus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate et mansuetudine, » *Ephes. iv, 1*. Idem Rusticum docet S. Hieronymus, *Epist. iv*: « Servias, inquit, fratribus, hospitum pedes laves, passus injuriam taceas, prepositum monasterii timeas ut dominum, diligas ut parentem. Credis tibi salutare quiddam illi præceperit, nec de majorum sententia judicet, cujus officii est obedire et implere quæ jussa sunt, dicente Moysè: Audi Israel et tace. » Et inferius: « Ne ad scribendum cito prosilias, multo tempore discere quod doceas: ne credas laudatoribus tuis, imo irrisoribus aures me libenter accommodes, qui cum te adulationibus fovierit, et quodam modo impotent mentis effecerint, si subito respexeris, aut cioniarum deprehendes post te colla curvari, aut manu auricularis agitari asini, aut astuantem canis pretendi linguam. »

Secundo, Paulus ima humilitate subject se non tantum Deo et angelis, sed et omnibus hominibus, eorum quasi servum et mancipium se efficiens. « Factus sum, inquit, infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem: omnibus omnia factus sum, » omnium infirmitates, animi angustias, opprobria, verbera humiliter excepi et toleravi, « ut omnes facerem salvos, » *I Cor. ix, 22*. Hinc esto esset Apostolus et Episcopus, subditos tamen non tam imperando, quam obsecrando et monstrando regit, docens magis exemplo quam verbo, juxta illud S. Petri, *Epist. I, cap. v, 2*: « Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontaneè secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. » Sapienter S. Hieronymus, *ad Paulinum*: « Quantumcumque, ait, te dejeceris, Christo humilior non eris. » Et, *Epist. 7*, scribens de monasterio S. Paulæ in Bethleem: « A humilitatis inter omnes, ait, hic contentio est. Quicumque novissimus fuerit, hic primus reputatur. » Et, in *Vita S. Paulæ*: « Paula cum frequentibus Virginitatis choris cingeretur, et veste, et voce, et habitu, et incessu minima omnium erat. »

Tertio, Paulus nihil virtutis et tantorum meritum sibi, sed totum Deo ejusque gratiæ ascripsit. « Gratia, inquit, Dei sum id quod sum, » *I Cor. xv, 10*, et cap. iv, 7: « Quis te discendi? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti. » *Et cap. I, 26*: « Videte vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes; et infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia: et ignobilia elegit Deus et ea quæ non

sunt, ut ea quae sunt destrueret, ut non gloriaretur omnis caro in conspectu ejus. » Praeclare S. Hieronymus, ad Eusebium, *De Custodia Virg.*: « Nolo, inquit, tibi superbiam venire de proposito, sed timorem. Onusta incedis auro; latro tibi vitandus est: stadium est haec vita mortalibus; hic contentiones, ut alibi coronemur. Nemo inter serpentes et scorpiones securus ingreditur. Et inebriatus est, inquit Dominus, gladius meus in caelo, et tu pacem arbitraris in terra, quae tribulos generat, et spinas quas serpens comedit? »

Quarto, Paulus in omnibus non suam, sed Christi gloriam quaesivit. « An quero, inquit, hominibus placere? Si adhuc hominibus placeam, Christi servus non essem, » ad Galat. 1, 10. Et: « Loquimur non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra, etc., nec querentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab aliis. » Idem docet Corinthios, epist. 1, x, 31: « Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. » Et Romanos: « Nemo, ait, nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus; sive morimur, Domino morimur, » Rom. xiv, 7. Vere Nazianzenus, epist. 43, vel juxta aliam editionem 30 ad Greg. Nyssenum: « Ingloriam vocat gloriam, et demonum pessimam ambitionem. » Gloriosa enim gloria, et angelorum optima, est humilitas, qua quis non suam, sed Dei gloriam quaerit. Haec est a legitima ambitio, » ut idem ait, *Orat.* 33, animi nimirum morumque modestia et moderatio. Porro qualis et quanta debeat esse Apostoli et praedicatoris humilitas, aureis sententiis et documentis depingit S. Gregorius, lib. XXIII *Moral.*, cap. 1, in fine: « Sanctae, inquit, Ecclesiae praedicator in cunctis quae dicit, solerti cura se inspicit, ne in eo quod recta praedicat, vitio se elationis extollat; ne vita a lingua discordet; ne pacem quam in Ecclesia annuntiat, in seipso dum bene dicit, et male vivit, amittat. Sed studet summopere contra maledicos rumores adversantium, et defendere loquendo quod vivit, et ornare vivendo quod dicit. Nec in his omnibus suam, sed auctoris gloriam quaerit: atque omnem sapientie gratiam, quam ut loqueretur accepit, non suis se aestimat meritis, sed eorum intercessionibus, pro quibus loquitur accepisse. Sicque dum se infra dejicit, superest; quia suae nimirum magis mercedi proficit, eo quod bona quae exercere praevalat, alienis meritis reddit. Indignum se omnibus judicat, etiam cum dignus cunctis vivat. Scit enim quod bona quae innotescunt hominibus, sine periculo esse vix possunt. Et quamvis sapientem se esse sentiat, vellet tamen esse sapiens non videri, atque hoc sibi omnimodo quod loquendo proderit, pertimescit; et si liceat facere, appetit, dum esse multis tutius silentium cernit; eosque se feliciores putat, quos intra sanctam Ecclesiam locus inferior per silentium occultat: et tamen ut sanctam Ecclesiam defendat,

Humilis
praedicat
in se
vocat.

quia ad loquendum vi charitatis impellitur, ex necessitate quidem officium locutionis suscipit, sed ex magno desiderio otium taciturnitatis quaerit. Hoc servat voto, illud exeret ministerio. Haec autem dicendi formulam arrogantes ignorant. Neque enim loquuntur quia causa eveniunt, sed causas venire appetunt ut loquantur. Quorum nunc Heli speciem signat, qui in locutione sua immensa se vitio elationis exallat. »

Quinto, Paulus omnium etiam vilissimorum exactam gerobat curam: unde multis sermonibus servos et ancillas, quin et anus instruit, ad Titum, ii, 1 et seq.; *Ephes.* vi. ; *Coloss.* iii, 22; imo propter Onesimum servum fugitivum scripsit totam Epistolam ad ejus herum Philemonem, ut illum ei reconciliat. Vide ibidem dicta in argumento. Ita S. Paulinus Nola Episcopus, se in servum pro filio viduae redimendo Vandalis tradidit, eaque re meruit omnes cives suos et servitute eadem liberare, cujus proinde humilitatem et charitatem celebrat S. Augustinus, S. Gregorius totaque Ecclesia, quasi vivum Christi, qui pro nobis ex Domino omnium factus est omnium servus, exemplum et speculum.

Sexto, Paulus palam praedicat sua peccata, scilicet quod fuerit infidelis, persecutor Ecclesiae et blasphemus: suasque infirmitates et tentationes, ut stimulum carnis, II *Cor.* xii, 7, et motus concupiscentiae, *Rom.* vii, 8 et seq.; occultat veri suas visiones, virtutes et charismata, nec nisi coactus illa prodit, ut raptum in tertium caelum. « Factus sum, inquit, insipiens: vos me coegistis, » II *Cor.* xii, 11. Eo utique major, quo minor esse cupiebat; eo celebrior, quo occultior: Dens enim ejus sapientiam, virtutes et magnitudinem toti mundo patefecit. Nimirum vera animi magnitudo est humilitas, qua quis magnitudinem suam abscondit instar Verbi incarnati, quod se in carne celavit; imo eandem ignorat. Vera magnitudo est in magnis esse et exhibere se parvum, magna despiciere, parva ambire; ut, esto sis egregius, nolis tamen esse singularis, sed sis velut unus e caeterorum grege: hic enim magnis omnibus major est et celsior. Vera magnitudo est, magna omnia deo arrogare, non sibi; ac nihil magnum aestimare, nisi quod aeternum est et immensum: Deum inquam, qui est ipsa rerum omnium immensa magnitudo et celsitudo. Hoc est quod monet *Ecclesi.*, cap. iii, 20: « Quanto magnum es, humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam. » Unde S. Augustinus, *De Virginitate*, cap. xxxi: « Mensura humilitatis, inquit, cuiusque ex mensura ipsius magnitudinis data est, cui est periculosa superbia, quae amplius amplioribus insidiatur. »

Quarta virtus, Magnanimitas et animi celsitudo.

Primo, Paulus uti in se rebusque suis fuit humilissimus, ita in his quae ad Christum Deique gloriam pertinent, animo fuit erecto et celsissimo.

Unde officium et apostolatam suam exallat: « In quo, inquit, ego postus sum praedicator, et Apostolus et doctor Gentium, » II *Tim.* i, 11. Et: « Quamvis quidem ego sum Gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo, » *Rom.* xi, 13. Vide cap. iii, epist. II ad Corinthios, quo toto ministerium apostolatam, praeter ministerio Mosis et Aaronis exallat.

Secundo, Paulus honores, opes, gloriam, omniaque terrae bona pedibus calcabat: « Quae mihi, inquit, *Philip.* iii, 7, fuerunt lucra, haec arbitratum sum propter Christum detrimentum. Verum tamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Jesu Christi, propter quem omnia detrimentum feci, et arbitror ut stercora, » quae et villitate, et sordibus, et fetore odiosa sunt. Ratio est, quia in caelo mente habitans, celsior erat terra, omniaque terrena sub se despiciens, vilipendebat. Idem se relicto saeculo fecisse in monasterio scribit S. Gregorius, lib. I, epist. V:

« Nihil, inquit, in hoc mundo appetens, nil pertimescens, videbar mihi in quodam rerum vertice stare, ita ut in me pene impletum crederem, quod pollicente Domino ex Propheta (*Isa.* lviii, 14) didicissem: Sustollam te super altitudines terrae. Super enim ipsam altitudinem terrae sustollitur, qui et ipsa, quae alta et gloriosa praesentis videntur saeculi, per mentis despectum calcant. Et, ut idem ait, lib. XXI *Moral.*, cap. xix: « Altitudines terrae sunt lucra rerum, blandimenta subditorum, lividitum abundantia. Honor et sublimitas dignitatum, quae quisquis per ima adhuc desideria incedit, eo ipso alta aestimat, quo magna putat. At si semel cor in caelestibus figitur, mox quam abjecta sint cernitur, quae alta videbantur. » Unde tales sunt aquilae de quibus *Job* xxxix, 27: « Numquid ad praecipituum tuum elevabitur aquila, et in arduis ponet nidum suum? » Sancti enim nidum suum habent in caelo, dicuntque cum Paulo: « Nostra conversatio in caelis est. » Nam, ut ait S. Chrysostomus, hom. 45 ad Pop.: Sicut si quis e summo altissimi montis vertice deorsum prospiciat, omnia ei pusilla videntur, ac non solum homines et arbores, sed etiam urbes integras et magni exercitus formicarum instar super terram ire videntur; sic qui nimio erecto in superna, transcendens nubes, in caelis consistit, ibique sedem figit, illi omnia humana, omnis potentia, gloria, opes, ita minuta et exigua apparent, ut ne digna quidem judicet, quibus hanc immortalis animi nobilitatem applicet. Hinc primo, omnibus est admirationi; secundo, si quem habet inimicum, ab ejus telis et insidiis tutus est, utpote extra, imo supra pariem telis iactum positus; tertio, inferiora ista, tanquam a se tanto intervallo remota, quaedam vix videt, quaedam ne videt quidem. Hinc

Tertio, Paulus quasi terra major, ejusque turbinibus celsior, jugiter in adversis, aequae ac prosperis, summa animi pace et tranquillitate fruebatur.

Quid enim in eum humana mutabilitas possit, qui omnibus quae mutationi obnoxia sunt, relictis, omnes ejus aditus interclusit? Quocirca quasi supra ventorum flatus in Olympo positus, immobilis semper manens omnibusque eventibus superior, jugi mentis serenitate gaudebat. Vere S. Cyprianus, tract. *De Orat. Domini.*: « Qui, inquit, recondiavit jam saeculo, major est honoribus ejus et regno; et ideo qui se Deo et Christo dedicat, non terrena, sed caelestia regna desiderat. » Et S. Gregorius, lib. V *Moral.*, cap. xxxiv: « Magnus est, ait, qui aeterna concupiscit. » Huc accedit S. Hieronymus in *Threnos*, lib. I, cap. iii: « Is vere et non ex parte magnus est, qui et in eremo squallorem solitudinis, et in cenobio infirmitatis fratrum aequali magnanimitate sustentat. »

Quarto, Paulus libere praedicabat philosophis, regibus, tyrannis, quasi omnibus superior omniumque magister: quae intrepide eos monebat, arguebat, castigabat. Nam, ut ait S. Gregorius, lib. VII *Moral.*, cap. xv: « Sancti velut in magni vertice montis siti, praesentis vite gaudia tandem despiciunt, sequae ipsos per spirituale caelestium transcendentem, subjecta sibi montis insidiant, quaecumque per carnalem gloriam foris timent. Unde et nullis contra virtutum potestatis parant, sed quos attolli per elationem conspiciunt, per spiritus auctoritatem premunt. » Ita Paulus coram Felice praeside animose disserens de justitia, castitate et futuro judicio, eumdem percussit et tremefecit, *Act.* xxiv, 23. Ita in vineulis Christum, propter quem vincetus erat, audacter praedicabat Felice praesidi et iudici, qui proinde exclamans, ait: « Insanis, Paulus, multae litterae te ad insaniam redigunt. » Cui Paulus: « Non insanio, optime Felice, sed veritatis et sobrietatis verba loquor. » Et Agrippae regi dicebat: « In modico suades me Christianum fieri, » respondit: « Opto apud Deum et in modico et in magno, non tantum te, sed etiam omnes qui audiunt hodie fieri tales, qualis et ego sum, » exceptis vineulis suis, *Act.* xxvi, 24 et 29. Sic Athenienses Sophos et Areopagitas libere vocavit superstitiones, *Act.* xvii, 22. Sic *Act.* xvi, 37, magistratus Philippenses per custodem Paulum carere eximi jubentes, magnanime injustitiae arguit, dicens: « Caesos nos publice indignatos homines Romanos miserunt in carcerem, et nunc occulto nos ejectionem? Non ita, sed veniant, et ipsi nos ejectionem. Timueruntque auditu quod Romani essent, et venientes deprecati sunt eos. » Quanta Pauli celsitudo, qui iudices sibi fecit supplices? Ita ad Ananiam pontificem inique jubentem se percussit: « Percussit, inquit, te Deus, paries dealbale. Et tu sedens iudicas me secundum legem, et contra leges iubes me percussit? » *Act.* xxiii, 3. In repentinis enim et improvisis periculis maxime apparet fortitudinis habitus, ait Aristoteles, III *Ethic.* viii.

Quinto, eadem magnanimitate Paulus a demonibus erat formidabilis, eosque plecte

Vera
magnitudo
docet
humilitatem.

expellebat. Ita Elymam magum avertentem Sergium Paulum proconsulem a fide, percussit, dicens : « O plene omni justitia, non desinis subvertere vias Domini rectas? Et nunc ecce manus Domini super te, et eris cæcus, » *Actor. xiv, 10.* Ita demonem Pythonem, licet se laudantem e puella expulsi, *Actor. xvi, 18.* Ita ejus sudaria fugabant spiritus immundos, *Actor. xix, 12.*

Sexto, Paulus hac animi celsitudine contempsit omnes Neronis et tyrannorum minas, vincula, equales, ignes, gladios, bestias et cruceos; « Paulus occidi potest, superari non potest, » ait S. Gregorius, lib. XXXI *Moral.*, cap. xv. Aureo S. Chrysostomus, hom. 2 *De Laudibus S. Pauli*, eum non tantum tyranni et demonibus, sed et Angelis superiorem facit: « Hujus rei studio, inquit, non tantum urbes, gentes, exercitus, provincias, pecunias, potestates velut aream villa reputavit; sed et pro Christi dulcedine non angelorum, non archangelorum admiratus est dignitatem, nec quidquam simile concupivit. Quod enim majus erat omnibus, Christi amore fruebatur: cum hoc beatiorum se cunctis putabat, sine hoc autem neque dominationum, neque principatum socius esse cupiebat; sed cum hac dilectione magis esse extremus optabat, imo etiam ex numero punitorum, quam sine hac inter summos, et honore sublimari. » Causam assignat, atque: « Perfui enim charitate Christi, hoc illi vita erat, hoc mundus, hoc angeli, hoc presentia, hoc futura, hoc regnum, hoc promissio, hoc bona videbantur insinera. Præter hæc vero nihil in tristitia parte ponebat. Horum enim quæ hic habentur nihil asperum, nihil etiam suave reputabat, sic despiciebatur universa quæ cernimus, ut solet herba jam putrefacta contemni. Tyrannos vero ipsos, ac populos spirantes furorem, velut quosdam culices aestimabat; mortem vero, et cruciatus, et mille supplicia quasi ludum putabat esse puerorum, dummodo propter Christum aliquid sustineret. Hæc enim amplectebatur libenter, et decorabatur vinculis catena magis, quam diademate coronatus. Etenim coarctatus carcere habitabat coelum, ac libentius verbera excipiebat et vulnera, quam alii bravia diripiunt: dolores non minus quam premia diligebat, cum ipsos utrique dolores loco duceret præmiorum; propterea enim illos et gratiam nominabat. » Quocirca Paulus Romæ in primis vinculis, multos ex aula Neronis convertit, de quibus *Philipp. iv, 22*: « Salutant, inquit, vos omnes Sancti, maxime qui de Cæsaris domo sunt; » et quibus plures martyrio laureati sunt, ut dixi in *Chronotaxi*, anno Christi 67. In secundis vero vinculis pellicem Neronis convertit, et ab eo abstracti, adeoque martyrii palmam tulit, ut dicam inferius.

Septimo, Paulus adeo fuit magnanimus, ut non fugeret, sed sciens et prudens ambiret et adiret periculis vitæ pericula, vincula, tormenta et

martyria. Ita certus ex continuo Dei oraculo se a Judæis vincendum, et, ni Deus impediret, occidendum, si Hierosolyman pergeret, eo tamen intrepidus alacerque invitis suis sociis cæterisque Christianis perrexit, dicens: « Quid facitis fidentes, et affligentes eor meum? Ego enim non solum alligari, sed et mori in Jerusalem paratus sum propter nomen Domini Jesu, » *Act. xxi, 13.*

Rursum, Paulus magnanimè exoussi pulverem pedum in faciem Judæorum, repellentium Evangelium Antiochiæ Pisiidie, ut tam impia terra non solum se dispulveraret, sed et prorsus expulveraret, *Actor. xiii, 31.*

Octavo, Paulus jubet Christianos omnes esse generosos et magnanimos, quasi qui duellum initari sint cum diabolo, imo cum toto demonum exercitu omnibusque inferni viribus. « Non est nobis, inquit, collectatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitie in coelestibus: propterea accipite armaturam Dei. » Unde mox eis arma suggerit, et panopliam a capite ad talos, nimirum pro scuto fidem, pro galea spem, pro gladio verbum Dei, pro lorica justitiam, pro cingulo veritatem, pro crebris preparationem ad Evangelium toto orbe circumferendum, *Ephes. vi, 12, 13, 14.* Hos Pauli animos induit noster *Amundus Campianus*, nobilis fidei athleta, Anglie Apostolus et Martyr, quando evidentia cause et fidei certitudine confusus, omnes in Anglia Calvinii doctores provocavit ad disputationem: ejus provocacionis rationes decem edens, eas concludit exhortando omnes, ut salvi esse velint, veritatem fulgentem oculis excipiant, illecebras Lutheranas despiciant. At quam hæc? inquit: « Aurum, glorie, deliciae Veneris: contemnite. Quid enim aliud ista sunt, nisi terrarum illa, canorus aer, popina vermium, bella sterquilinia? Spernite, Christus dives est, qui vos alit. Rex est, qui ornabit. Laurus est, qui saltiabit. Speciosus est, qui felicitatum omnium cumulos largietur. Hinc vos adscribe militanti, ut cum eo triumphos, vere doctissimi vereque clarissimi reportetis. » Præclare enim Nazianzenus, *orat. 25*: « Magnis, ait, et excelis visis patria una est superna Jerusalem in quam conversionem nostram reconducimus: omnibus genus unum, si inferiora hæc spectare velis, pulvis; si superiora, spiraculum illud cujus participes facti sumus, quodque conservare jubemur, et cum quo mihi ad tribunal sisti necesse est, ut divinitus indita nobilitas imaginisque rationem reddam. »

Quinta virtus, Paupertas Evangelica.

Primo, Paulus et Apostoli Christum pauperem pauperes secuti sunt: « Egeni in terris, in caelis divites, spirituales divitias credentibus largiebantur, » ait S. Ambrosius in II *Corinth. vi.* Attendant enim a Christo, *Math. v, 3*: « Beati pauperes

spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. » Unde et eidem dixerunt *Math. xix, 27*: « Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te, quid ergo erit nobis? » « Hoc vultu potentissimi voverant, » ait S. Augustinus. Apostoli ergo fecerant votum paupertatis, uti jam faciunt Religiosi; æque ac castitatis et obedientiæ, uti ostendam *Actor. v, 2.* Ipsi enim fuerunt vitæ religiosæ et perfectæ antistites, parentes et choragi. Quin et S. Hieronymus, vitam Clericorum ita ex Apostolis pingit Nepotiano: « Clericus qui servit Ecclesie, interpretetur primo vocabulum suum, et nominis definitione prolata, nitatur esse quod dicitur. Si enim *ἀγγελλος*, Græce, sors Latine appellatur, propterea vocantur Clerici, vel quia de sorte Domini sunt, vel quia ipse Dominus sors, id est pars ipsorum Clericorum est. Qui autem ipse pars Domini est, vel Domini partem habet, scilicet se exhibere debet, ut et ipse possideat Dominum, et possideatur a Domino, » non ab auro, aliave re creata.

Secundo, Paulus vixit in fame, siti, nuditate, fatigatione, I *Corinth. iv, 11*, et II *Corinth. xi, 27.* Et *Philipp. iv, 12*: « Scio, inquit, et humiliari (inopiam pati), scio et abundare (ubique et in omnibus instructus sum), et satiari, et esurire, et abundare, et penuriam pati: omnia possum in eo qui me confortat. » « Paulus, inquit Chrysostomus, hom. 4 in epist. II ad *Timoth.*, homo erat, qui sæpe cum fame luctatus est, dormivitque in cenotus, homo nudus, et cui vestitus ipse sæpe necessarius deerat. In frigore, inquit, et nuditate. Vere S. Hieronymus, ad *Heliodor.*: « Affatim, inquit, dives est, qui cum Christo pauper est. » Hinc S. Paula in Bethlehem pauper cum Christo in votis habebat, ut mendicans moreretur, ut unum nummum filia (Eustochio) non derelinqueret, et in funere suo aliena sindone involveretur. Trini hujus voti plene facta est compos, itaque plane ut optaret ei, accidit. Ita S. Hieronymus in ejus Vita.

Tertio, Paulus exemplo Christi pedes obivit nullas magnasque provincias, uti ostendam *Act. xx, 13.* Apostolos ergo, imo Christum sequuntur, qui cum S. Francisco non in equis et curribus, sed pedibus evangelizando obeunt pagos et urbes. Rome in templo S. Pauli, ostensa mihi est pars baculi S. Pauli, cui innixus Romam pedes ingressus dicitur, Idipsum Christus Apostolis ut facerent, prescripsit *Math. x, 10* et 14. Unde in regula S. Francisci, quæ Apostolicum vivendi modum exprimit, cap. III, in *Constit. Benedicti Papæ XII*, sub gravissimis penis interdicitur, « ne quis obsequat, nisi gravis cogat necessitas, aut valetudo. » Idem Societatis nostræ Religiosis, qui Apostolorum more obeunt provincias, graviter ac serio commendat Congregatio 3 generalis, can. 12. Sic S. Vincentius Ferrerius vir Apostolicus, qui evangelizando peragravit Italiam, Galliam, Angliam, Hiberniam, Hispaniam, etc., *v. 444*

non equitando, sed propriis pedibus peregit, solo naervo, cui inniteretur, contentus: idque quindecim annis continuè fecit. Verum postea ex quadam ægritudine quæ ei supervenit in tibia, necessitate compulsus, habuit asinum, quod velabatur, ait auctor Vitæ ejus, lib. II, cap. vii.

Quarto, Paulus in tot tantisque Evangelii laboribus, noluit a fidelibus sumptus accipere, sed operatus est manibus suis scenofortiorum exercens, ut non tantum sibi, sed et suis omnibus victum pararet: quod sane admirabilem ejus paupertatem, charitatem et zelum liquido demonstrat: « Argentum, inquit, et aurum, aut vestem nullus concupivi, sicut ipsi scitis: quoniam ad ea quæ mihiopus erant, et his qui mecum sunt, ministraverunt manus istæ, omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes, oportet suscipere infirmos, et mercenise verbi Domini Jesu: quoniam ipse dixit, Beatius est magis dare quam accipere, *Act. xx, 34.* Paulum eminus imitatus est celeberrimus ille Spiridion Trimituntis Episcopus, qui pecuniam exerevit, de quo Rufinus, lib. X, cap. v; Sozomenus, lib. I, cap. xi; Nicephorus, lib. VIII, cap. xlii. Et Zenon, Majume Episcopus, qui lanificium exerevit, non paupertatis, sed humilitatis studio et exemplo, de quo Sozomenus, lib. VII, cap. xxvii, et Nicephorus, lib. XII, cap. xlvii. Unde et S. Hieronymus prelat. in Job, Nepotianum et Rusticum ad opus manuale provocat. Vide Isidorum Pelusiotam, lib. I, *Epist. 470*, ubi opus manuum probat exemplo Pittaci Mitylenæ regis, qui pistrinum versans, farinam et panem quo vesceretur sibi parabat. Quin et Concilium Cathaginense IV, cap. I, I, et LIII, et Concilium Nannetense, atque ex eis can. 2, 3, 4, dist. 91, præcipiunt, ut Clerici sibi victum vestitumque agricultura aut honesto artificio comparant, quod intellige, cum sunt pauperes, nec Ecclesia eos alere potest. Ita olim: nunc enim decreto Concilii Tridentini, sess. XIII, cap. II, et aliorum vetustiorum sanctorum est, ut nemo ordinetur, nisi qui seipsum ex bonis vel propriis, vel Ecclesie alere potest.

Paulum hoc sæculo imitatus est P. Andreas Idem de P. Oriole Patriarcha Ethiopie, ibidem usque ad mortem vixit in tanta paupertate, ut propriis manibus charum aratum duceret et fruges quas comederet, unde revocatus a Gregorio XIII Pontifice, literas ad eum dedit exaratas in marginibus, quas et Braviario suo præciderat, eo quod aliam ad scribendum chartam non haberet; quibus enixe obsecrabat Pontificem, ut permitteret se Ecclesie suæ, quam sibi desponderat, usque ad finem vitæ assistere. Visis hisce litteris Hieronymus ait Gregorius, suamque illi benedictionem imperit. Atque hujus paupertatis et castitatis jam fructus videmus, nimirum Ethiopie imperatorem ejusque fratrem et proceres Ecclesie Romanæ reconciliatos, novum expetere Patriarcham, Episcopos et Religiosos, qui vastum illud imperium plane plene-

67.
Christus
et Apostoli
soli pedes
sunt in
beati (p.)
68.

68.
Paulus
vixit in
hore me
magna.

Idem de
P. Oriole
Patriarcha
Ethiopie.

que convertant. Porro S. Hieronymus *ad Rusticum* epist. 4: « Facis, inquit aliquid operis, ut te semper diabolus inveniat occupatum. Si Apostoli habentes potestatem de Evangelio vivere, laborabant manibus, ne quem gravarent, et aliis tribuebant refrigeria, quorum pro spiritualibus debebant metere carnalia, cur tu in tuos usus cesura non prepares? Vel fascellam texo iunco, vel canistrum lentis plectis viminibus: sarruriarum lutum, areolæ æquo limite dividantur. Apum fabricare alvearia. Texantur et lina capiendis piscibus. Scribantur libri, ut manus operetur cibum, et animus lectione saturetur. In desideriis est omnis otiosus. »

Sexta, Sobrietas et Castitas angelica.

Primo, Paulus in tanta paupertate necessario sobrie vixit. Sic enim videmus opifices, qui ex opere manuali vivunt, ut sibi suisque alimenta comparant, sobrie vitare. Sapienter S. Hieronymus, epist. *ad Eustoch.* de custodia virginis, ei hanc sobrietatis diatam prescribit: « Sit tibi moderatus cibus et nunquam venter expletus. Plures quippe sunt, que cum vino sint sobrie, eorum largitate sunt ebria. Sint tibi quotidiana jejunia, et refectio satietatem fugiens: nihil prodest biduo triduoque transmissio vacuum portare ventrem, si pariter obruatur, si compensatur saturitate jejuniium. Illico mens repleta torpescit, et irrigata humus spinas libidinum germinat. » Idem *ad Paulin.* epist. 13: « Sit viliis, ait, et vesperitinus cibus; olera et legumina, interdumque pisciculus pro summis deliciis duas. Qui Christum desiderat, et illo pane vescitur, non querit magnopere de quam prelosis cibus stercus conficiat; quidquid post gulam non sentitur, idem sit tibi quod panis et legumina. »

Secundo, Paulus crebro jejunabat, ut ipse asserit *II Cor.* xi, 27; deliciis, vino et carne abstinerebat. Nam, ut ait S. Hieronymus *ad Nepotianum*: « Fortissimum jejunium est aqua et panis; sed quia gloriam non habet, et omnes pane et aqua vivimus, quasi publicum et commune, jejunium non putatur. » Idem, *ad Heliodor.* epist. 3: « Nepotianus, inquit, jejunia in aurigæ modum, pro lassitudine et viribus temperabat. » Idem, *ad Rusticum* epist. 4: « Jejunia, ait, moderata sint, nemina debilitent stomachum, et majorem refectio-nem poscentia erumpant in crudelitatem, que patens libidinum est. Modicus ac temperatus cibus et carni et animæ utilis est. » Idem faciebant ceteri Apostoli, nisi ab aliis invitati, convivio interessent. Tunc enim ex præcepto Christi, omnibus que apponebantur, vescerentur, tum urbanitatis causa, tum vitando singularitatis ergo, tum ne hospiti suo molesti essent. Id liquet exemplo Timothei cui scribit Paulus *Epist.* I, cap. v: « Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates. » Idem patet ex voto Nazareatus, quod fecit Paulus,

Act. xvi, 26, statimque postero die explevit: Nazaret enim vino, sicca et delicis abstinebat. « Si esca, inquit, scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, » *I Cor.* vii, 13. Et: « Bonum est non manducare carnem et non bibere vinum, » *Rom.* xiv, 21. Quod aliis consuluit Paulus, utique et sibi ipsi. Ita S. Petrus victabat lupinis, teste S. Nazianzeno, orat. *De cura pauperum.* Ita S. Jacobum fratrem Domini carne, vino et sicca abstinnisse, pure et æquæ vixisse, ex Eusebio lib. *II Historia*, cap. xxi. Nicephoro et aliis scribit Baronius, anno Christi 36, et alii in ejus Vita. S. Mathæum carnibus abstinnisse asserit Clemens Alexandrinus. lib. *II Pædag.*, cap. i. Ratio est, quia Apostoli debebant dare exemplum sobrietatis omnisque virtutis toti Ecclesie, omnibusque statibus et sæculis: erant enim ipsi dati mundo in exemplar sanctitatis, perfectionis ac vite cœlestis, ad quam omnes verbo, et magis exemplo incitare debebant. Ridicule enim satyr hortabatur alios ad jejunium, deliciosus ad abstinentiam, incestus ad castitatem, vino madens ad aque potum. Ita S. Franciscus Xaverius Inobrum Apostolus, vino et carne abstinere nisi esset apud hospites, semelque in die tantum cibum sumebat eumque vulgarem et modicum, ne pane quidem explens famem, ait Turselius in ejus Vita, lib. VI, cap. vii. Quin et S. Augustinus Episcopus Hipponensis « mens usus est frugali et parco, que inter olera et legumina etiam carnes aliquando, propter hospites, vel quosque infirmiores continebat, » ait Possidonius in ejus Vita, cap. xxxi.

Tertio, Paulus parvi erat somni magnamque noctis partem vigilabat, tum orando, tum laborando, tum sollicitè curando salutem omnium Ecclesiarum. Unde ipse ait, se vixisse in vigiliis multis, *II Cor.* xi, 27. Pastor enim propria virtus est vigilantia, qua gregi suo invigilet. Quare minus vera et plena videtur illa temporis et horarum distributio, quam nonnulli Paulo assignant, nimirum Glossa in *Act.* ix, 9, et Beda (sed in Beda id non invenitur): « Tradunt quidam, inquit, quod ab hora quinta usque ad horam nonam et decimam disputationem protraheret Paulus, ita ut horas operi (scenofactorio) quinque, alias quinque doctrine, duas cibo et orationi daret. » Sed addit, « nulla hoc auctoritate firmari; » et merito, ait Hugo, et Lorinus ibidem. Quid enim reliquis duodecim diei naturalis horis agebat? certum est eum non dormisse, sed post exiguum somnum orationi et operi se dedisse. Unde media nocte in carcere inventus est orans, *Act.* xvi, 23. Vere S. Hieronymus *ad Eustoch.*: « Sanctis, ait, ipse etiam somnus oratio est. Esto cicada nocturnus: psalle spiritu, psalle et mente, lava per noctes lectum tuum, lacrymis tuis stratum tuum riga. »

Quarto, Paulus castitate fuit angelica. Unde vixit cœlestis, imo virgo per omnem vitam. Hinc fidelibus proponens consilium virginitalis et casti-

tatis Evangelicæ, ait: « Volo, (velim, optarim) omnes vos esse sicut meipsum, » *I Cor.* vii, 7; Ita S. Ambrosius ibidem, S. Hieronymus, *Contra Jovin.*, et alii passim. In hac castitate mire crevit pro continuo licetum cœra stimulo carnis, cum assidue comprimens et subjugans, *I Cor.* xii, 7. Hinc inter juvenecas et matronas versabatur quasi angelus, easque non tantum ad fidem, sed et ad castitatem traducebat: uti a Nerone abstractus xii pellices, persuadens eis castitatem, ideoque a Nerone occisus est, factus castitatis hostia, uti docet S. Chrysostomus.

Quinto, Paulus etsi haberet donum castitatis, in eaque æque ac in gratia esset a Deo confirmatus, tamen non tantum studiosè vitabat tentationes et pericula, sed etiam carnem suam severe macecebat et austere castigabat, *I Cor.* ix, 27. Sine hoc enim difficile, et quasi impossibile est servare castitatem, uti assererat S. Carolus Borromeus. Hinc noluit mulieres piis, quæ eum aleant, se comitari: « Numquid, inquit, non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut et ceteri Apostoli? » *I Cor.* ix, 5 et 15; et ego autem nullo horum usus sum. » Quin et S. Thecla ab ore Pauli pendente eumque sequi volentem prohibuit, eamque domum amandavit, ubi habet S. Thecla Vita. Idem fecit aliis; mox enim ut eas converteret, alio migrans, illas ibi relinquebat. Magnum enim et castitati et famæ periculum creatur ex crebra cum mulieribus, etiam piis et devotis, conversatione. Vide S. Cyprianum, tract. *De singularitate Clericorum.* Quocirca S. Franciscus Xaverius, licet vir esset cœlestis, « nunquam tamen cum femina ulla, nisi luce palam et adhibitis arbitris, de rebus utique necessariis colloctus est, ratus mulieres adiri minori emolumento quam periculo, » ait Turselius, in ejus Vita, lib. VI, cap. vi. Quin et S. Hieronymus Nepotiano Clerico ita prescribit: « Hospitiolum tuum aut raro, aut nunquam mulierum pedes leant: omnes puellas et virgines Christi aut equaliter ignora, aut equaliter dilige. Ne sub eodem tecto mansites, nec in præterita castitate confidas. Nec sanctorum David, nec Samsonis fortior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper, quod paradisi oclorum de possessione sua mulier eiecerit. » Idem *ad Rusticum*, epist. 4: « Matrem, ait, ita vido, ne per illam alias videre cogaris, quarum vultus cordi tuo hæreant, et tacitum vivat sub pectore vulnus. Ancillas que illi in obsequio sunt, tibi scias esse in insidiis: quia quanto vilior earum conditio, tacto facilius est ruina. Et Joannes Baptista sanctam matrem habuit, pontificisque filius erat, et tamen nec matris affectu, nec patris opibus vincebatur, ut in domo parentum cum periculo viveret castitatis. Vivobat in eremo, et oculis desiderantibus Christum, nihil aliud dignabatur aspiciere. Vestis aspera, zona pellicea, cibus locuste melque silvestre, omnia virtuti et continentie preparata. Quamdiu in pa-

tria tua es, habeto cellulam pro paradiso: varia Scriptura poma decerpe, his utere deliciis. Si scandalizat te oculus, pes, manus, projice ea. Nulli pareas, ut soli pareas alicui, » etc. « Vas electionis, in cuius ore Christus resonabat, macerat corpus suum et subiecit servituti, et tamen cernit naturalem carnis ardorem suæ repugnare sententiæ, ut quod non vult, hoc agere compellatur, et quasi vim patiens vociferatur et dicit: Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Et tu te arbitraris absque lapsu et vulnere posse transire, nisi omni custodia servaveris cor tuum, et cum Salvatore dixeris: Mater mea et fratres mei hi sunt, qui faciunt voluntatem Patris mei? Crudelitas ista pietas est, » etc. « Mihi oppidum carcer, solitudo paradisi est. » Et inferius: « Volo ego te non habitare cum matre, ne oleum igni adicias, et inter frequentiam puellarum per diem videas, quod nocte cogites. » Scribit de S. Augustino Possidonius in ejus Vita, cap. xxv: « Augustinus, inquit, intra domum ejus nulla unquam conversata est, nulla mansit, nec germana quidem soror, que vultu Deo serviens multo tempore, usque in diem obitus sui præposita ancillarum Dei vixit; sed neque patris sui filie, et fratris sui filie, que pariter Deo serviebant. » Et mox causans dicit: « Ob hoc ergo, inquit, dicebat, nunquam debere feminas cum servis Dei, etiam castissimas, in una manere domo, ne aliquid scandalum vel offendiculum tali exemplo poneretur infirmioribus. Et si forte ab aliquibus feminis ut videretur, vel salutaretur, rogabatur, nunquam sine clericis testibus ad eas intrabat, vel solus cum solis unquam esset locutus, nisi secretorum aliquid interesset. »

Septima, Modestia, Gravitas et Comitatus.

Primo, Paulus « gravitatem morum hilaritate frontis temperabat » (quod Nepotiano ad Heliodorum scribit S. Hieronymus), eratque vultu sereno et amœno, utpote indice animi sereni et amœni, eoque omnes ad se alliciebat. Vultum hunc ejus representant Rome imagines antique, ac in primis illa S. Sylvesteri Constantino Imperatori per visum exhibita. Hinc Nicephorus, lib. II, cap. xxxvii, Paulum ita pingit: « Paulus, inquit, corpore erat parvo et contracto, et quasi incurvo, ac paululum inflexo, facie candida, amosque plures præ se ferente, capite modico; oculis multa inerat gratia, supercilia deorsum vergebant; nasus pulchre inflexus, idemque longior, barba densior et satis promissa, æque non minus quam capitis coma, canis respersa. Ambo autem Christi discipuli (Petrus et Paulus) cum inspicerentur, divinum quiddam præ se ferebant. Spiritu Sancto et divina gratia ita referi, ut qui eos viderent fideles, ex aspectu solo arcanae quendam et latentem conciperent gratiam, moresque et vitam una cum fide conformarent, et

Jejunium prædestinat.

Apostolus carnis et castitatis hostia.

Sensus castitatis hostia.

72.

Periculis castitatis hostia.

Paulus tuta aqua.

in melius converterent. » Hinc semper idem ei erat animus, idem vultus, mores per omnia similes. Secus faciunt leves et fidei, de quibus dicitur: « Intus Nero, foris Cato. » Et: « Prima leo, postrema dracon, media ipsa Chimera, » ait S. Hieronymus ad Rusticum.

Secundo, modestiam hanc fidelibus commendans: « Modestia, ait, vestra nota sit omnibus hominibus, » *Philipp.* iv, 5. Et vers. 8: « De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae; si qua virtus, si qua laus disciplinae, haec cogitate. » Et cap. iii, vers. 17: « Imitatores mei estote fratres, et observate eos qui ita ambulavit sicut habetis formam nostram. » Et I *Cor.* xiv, 40: « Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant. »

Tertio, Paulus in verbis mire fuit affabilis et gratosus, in sermone jucundus, in conversatione benignus et blandus: « Facti, inquit, sumus sicut parvuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foveat filios suos. Ita desiderantes vos, cupide volebam tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras, quoniam charissimi nobis facti estis, » I *Thess.* ii, 7.

Quarto, Paulus officiosus est in salutando, tam omnes in communi initio epistolarum, quam singulos nominatim in fine earumdem; tum ut suam in eos committat ostendat; tum quia efficit est Sanctorum salutatio. Salutem enim quam apprehendat, suis meritis impetrat et praestat: uti B. Virgo salutans Elisabetham, eam cum foetu sanctificavit, et Baptistam Christi prodromum effecit, *Luce.* i, 44. Unde S. Chrysostomus, in II *Timoth.* i: « Sufficit, ait, sola Pauli salutatio gratia implere eum, qui ea salutatur. » Quin et Paulus vincit ad Neronem missus, « salutavit Neronis pocillatorem et concubinam, » ait Chrysostomus, hic *hom.* 54. Creditur illa fuisse Poppaea Sabina, quae per caeteris in deliciis a Nerone habebatur, inquit Baronius, ac forte per eam Neronem sibi conciliavit, ut liber dimitteretur e primis Romae vinculis.

Quinto, Paulus oculis, ore, opere, gestu, habitu omnique actione et motu spirabat animi morumque compositionem, pietatem, devotionem, sanctitatem vitamque caelestem. « Paulus, ait Chrysostomus *hom.* 1 *De ejus laudibus*, semetipsum mundo crucifigens, non solum humanorum corporum pulchritudines, sed etiam omnia quae videntur rebus clara atque decorata, ita cernebat, sicut nos favillam cinerumque despiciamus, qui quasi mortuus prostratus ad mortuum immobilis permanebat. » S. Franciscus animo et vultu in caelum intentus non aliud vita et voce, habitu et gestu conebatur, quam « ad caelum, ad caelum. » Audi S. Bonaventuram, cap. iv *Vitae ejusdem*: « Evangelicus praeco civitates circumibat et castella, non in doctis humanae sapientiae verbis,

sed in victu spiritus annuntians regnum Dei. Videbatur intentibus homo alterius saeculi; quippe qui mente ac facie in caelum semper intentus, omnes sursum trahere conaretur. » Et cap. xii: « Omnis aetas omnisque sexus propebat virum novum mundo oculis datum cernere et audire. » Sic et illi homonymus ac super noster S. Franciscus Xaverius, Indorum Apostolus, mente oculisque in superna defixus, non nisi paradisum cogitabat, spirabat, praedicabat, ac quasi homo caelo lapsus, ad caelum omnes traducere satagebat. Multo magis horum dux et princeps Paulus, in paradisu raptus caelestes induerat mores, ac quasi angelus caelo lapsus, ad homines in caelum revocandos missus a Deo videbatur. Hinc cum Psalle admirando clamabat: « Filii hominum, ut quid diligitis vanitatem et queritis mendacium? Quae sursum sunt quarite, quae sursum sunt sapite, non quae super terram. » Deorsum corpora, sursum sint corda. Despicite terrena, suspicite caelestia. « Quid enim mihi est in caelo, et a te quid volui super terram? » Praeclare S. Chrysostomus in *epist.* I ad *Timoth.*, *hom.* 2: « Hujusmodi, ait, tibi unguenta eme, quorum odor implere possit orbem. Talem fragrantiam Apostoli spirasse noscuntur. Olor enim, inquit, suavitate sumus, aliis quae in mortem, aliis vero in vitam. Quid autem tibi esse vult? Fertur nempe et suis fragrantia odoribus suffocari. Non autem corpus Apostolorum tantum, sed et indumenta ipsa unguento spiritualis gratiae plena erant. Ita enim Pauli indumenta suavissimum spirabant odorem ut etiam demones percelleret, *Act.* xii, 12. Quid folium, quam caslam, quam myrrham hujusmodi odor non suavitate et utilitate transcendit? »

Octava, Studium proficiendi.

Primo, Paulus, esto in virtutis culmine consisteret, tamen quotidie seipsum superare et ad altiora conscendere satagebat. Hinc sibi persuadebat se esse imperfectum: « Non quod iam acceperim, inquit, aut perfectus sim; sequor autem si quo modo comprehendam, in quo et comprehensus sum a Christo Jesu. Fratres, ego me non arbitror comprehensisse. Unum autem, quae retro sunt obliviscens, ad ea vero quae sunt priora extendens meipsum, ad destinatum persequor ad brevium supernae vocationis in Christo Jesu, » *Philipp.* iii, 12. Sapienter S. Hieronymus ad *Paulinum*: « Nihil in te mediocre esse contentus sum; totum summum, totum perfectum desidero. »

Secundo, Paulus quotidie agebat labores: hinc novas et novas semper regiones adibat et evangelizando obibat. Paulus, ait S. Chrysostomus, *hom.* 2 *De ejus laudibus*, quotidie caeteros assurgebat, majores ambiens agones, majora certamina, majora pericula, majora tormenta pro Christo, perinde ac flamma in sylvam immissa

jaciter proserpsit, donec totam sylvam subigat, et in immensum crescat incendium.

Tertio, Paulus fideles in spiritu et virtute provehere et perficere studebat, omnesque ad sanctitatis incrementa incitabat. Unde *Ephes.* iv, 13: « Veritatem, inquit, facientes in charitate crescemus in illo per veritatem, qui est caput Christus. » Et vers. 23: « Renovamini spiritu mentis vestrae, et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis. » Modum crescendi praescribit *Rom.* xii, 11: « Sollicitudine, ait, non pigri, spiritu ferventes, Domino servientes, in tribulatione gaudentes, orationi instantes, » etc. Et S. Petrus, *Epist.* II, i, 10: « Fratres, ait, magis satagate, ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. » « Paulus, ait S. Augustinus, *serm.* 41 in *Evangel.* secundum *Matth.*, homines deos vel angelos esse cupiebat. »

Quarto, Paulus curabat ut Episcopi et pastores Ecclesiae essent eximii in doctrina et virtute. Unde non nisi maxime idoneos promovebat, eos scilicet, qui maxime videbantur Christianos in re Christiana promoturi. Vide quot quantaque haec de re praescribat Timotheo Episcopo *Ephesio*, *Epist.* I, toto cap. iii, et Tilo, cap. i, vers. 6 et seq. Ita S. Gregorius Thaumaturgus, Comanae in Ponto, postpositis multis nobilibus et primariis, qui a variis proponebantur, Episcopum creavit Alexandrum Carbonarium, licet reluctantem, qui cum esset vir sapiens, studio latendi, ad carbones in urbem devehentes se abjecerat, eo quod nullus eo esset magis idoneus; qui proinde adeo preclare fudit istam Ecclesiam, ut pro ea sanguinem rediret eamque martyrio suo condiderit. Testis est Gregorius Nyssenus in *Vita Thaumaturgi*.

Quinto, Paulus, etsi haberet scientiam a Deo revelatam et infusam, tamen per otium sacris litteris et lectioni dabat operam. Unde vincit in carcere a Nerone sibi a Timotheo suos afferri jubet libros et membranas, II *Timoth.* iv, 13. Et idem praescribit, *Epist.* I, iv, 13, dicens: « Dum venio, attende lectioni. » Et *Epist.* II, ii, 15: « Sollicite, inquit, cura teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis. » Si haec faciebat Paulus, qui erat aera virtutum et pelagus sapientiae, spiritus et celi, quid nos facere convenit. Ita Nepotianus, ait S. Hieronymus, in *eius Epitaphio ad Heliodorum*, lectione assidua et meditatione diuturna « peccatum suum bibliothecam fecerat Christi. »

Sexto, Paulus erat quasi homo igneus (sic et caeteri Apostoli, ait Chrysostomus, *hom.* 4 in *Acte*, erant quasi homines ignei) et quasi flamma immissa in stipulas et silvam, quae quotidie proserpens, in majus et majus semper crescebat incendium. Unde sicut ignis non timet multitudinem stipularum vel asperitatem, nec ab ea laedatur, sed potius augetur omniaque in se con-

vertit: ita et Paulus nulla hominum hostiumque copia, nullis minis et persecutionibus terrebaratur aut laedebatur; sed haec omnia erant fomenta ac flabra, quae ignem hunc charitatis quotidie magis accendebant; ille enim omnia devorabat et in se convertebat, juxta illud *Cant.* vii, 6: « Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio; lampades ejus, lampades ignis atque flammaram. Aque multae non poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam. » Hinc et Christus constituit Petrum suum Vicarium, Episcopum, Pastorem et Apostolum totius orbis, ter rogavit: « Petre, amas me? » eoque respondente: « Domine, tu scis quia amo te; » subjunxit: « Pascere oves meas; » ut significaret pastorem animarum quotidie crescere debere in amore, ut pariter crescat in pastura, adeoque mensuram amoris esse mensuram pasturae. Vir ergo Apostolicus dum apostolatum init, et v. g. Indiam, Aethiopiā, Angliam, Hollandiam adit, sibi persuadeat se jam prostratus alium esse debere ab eo qui fuit, ac ex Saulo fieri Paulum, ex animalis spiritualis, ex terrestri caelestem, ut sit quasi novus homo caelo lapsus, veniens in novum orbem, qui amore et ardore divinum ore, vultu, gestu, oculis spiret, vibrat et effulget; idque magis semper et magis: ac proinde cum S. Xaverio quotidie, crebro ardentibus suspiriis invocet Spiritum Sanctum ejusque hunc num ardens recitat, ut is eum magis magisque accendat et igniat.

Septimo, Paulus fidelibus quibusque quos ad Christum convertebat, inspirabat suum animarum zelum, etiam plebeis et feminis. Unde singulos quasi faciebat Apostolos, ut singuli satagerent Christi gloriam et fidem propagare, ad eamque parentes, filios, cognatos, servos, ancillas, vicinos adducere. Atque hac ratione statim per urbes et oppida mire propagata est religio Christiana, granumque sinapi crevit in magnam arborem et segetem. Idem faciunt viri Apostolici; sic enim non unus apostolatus, sed plurimorum habebant laudem, fructum, meritum et gloriam. Alioqui unus solus parum efficit.

CAPUT TERTIUM.

DE VIRTUTIBUS PAULI PROXIMUM SPECTANTIBUS.

Prima est, Infatigata Evangelii praedicatio.

Primo, Paulus non aliud praedicabat quam Jesum Christum et hunc crucifixum, I *Corinth.* ii, 2. Et *Ephes.* iii, 8: « Mihi, ait, omnium Sanctorum minimo data est gratia haec, evangelizare in gentibus investigabiles divitias Christi, et illas adinvenire omnes, quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo, qui omnia creavit, ut innolescat principibus et potestatibus in caelestibus Ecclesiam; multiformis sapientia Dei

Sancti
Pauli
salutatio
Sancti

In illo
Luce
Sancti